

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Info valtionavustushausta yhteistyöalueille Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeita koskeviin koordinoititehtäviin

15.10.2021 klo 9:30–11:00

Sote-uudistus

Infon sisältö

- 1) Valtionavustushaun ohjeet, *Kirsi Paasovaara*
  - 2) Psykososiaaliset menetelmät, *Helena Vormo*
  - 3) OT-keskukset, *Ritva Halila*
- Tilaisuus tallennetaan.
  - Kysymyksiä ja kommentteja käydään läpi jokaisen sisältöosion jälkeen.

Valtionavustushaun kohdentuminen

- Valtionavustuksen tarkoitus on tukea Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman mukaista hyvinvointialueiden kehittämistyötä vahvistamalla yhteistyöalueilla tehtävää alueellista kehittämistä ja koordinaatiota koskien
  - psykososiaalisten menetelmien käyttöönottoa ja ylläpitoa sekä
  - lasten ja nuorten vaativien palveluiden osaamis- ja tukikeskuksia (OT-keskus).
- Hankehakemus ja yhteistyöalueen kaikkien hyvinvointialueiden Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman täydennyshaun hankehakemukset tulee sovittaa yhteen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.
- Avustusta haetaan koordinoititehtäviin erityisvastuualueilla. Alueista käytetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukaista termiä yhteistyöalue.

Hakijat ja osatoteuttajat

- Valtionavustuksen hakijoina voivat olla yliopistollisten sairaaloiden sairaanhoitopiirit.
- Osatoteuttajina voivat olla kunnat, kuntayhtymät ja yleishyödylliset yhteisöt.
  - Aiesitoumuslomakkeella ilmoitetaan kaikki osatoteuttajat, joille valtionavustusta on tarkoitus siirtää tai jotka kirjaavat hankkeelle työpanosta. Aiesitoumuslomakkeella ilmoitetaan myös kaikki yhteistyöalueen hyvinvointialueiden hankekokonaisuudet.
  - Sosiaalialan osaamiskeskusten ja yliopistojen tulkitaan olevan valtionavustusasetuksessa (13/2020) tarkoitettuja yleishyödyllisiä yhteisöjä. Ne voivat siis olla hankkeessa osatoteuttajia

Valtionavustuksen määrä

- Rahoituksen enimmäismäärä on yhteensä 12,5 miljoonaa euroa, josta
  - 10 miljoonaa euroa kohdentuu psykososiaalisten menetelmien alueelliseen yhteensovittamiseen ja
  - 2,5 miljoonaa euroa kohdentuu OT-keskusten kehittämiseen.
- Valtionavustus voi kattaa enintään 80 prosenttia hankkeen valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.
  - Omarahoitusosuutta ei voi budjetoida Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen täydennyshakuun.
- Avustukset ovat harkinnanvaraisia.
  - Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, joka tehdään hankehakemusten arviointilomakkeen mukaisesti.
- Valtionavustus on käytettävissä vuoden 2023 loppuun saakka.

Hyväksyttävät kustannukset

- Hankkeen toteuttamiseen liittyviä, hyväksyttäviä kustannuksia ovat hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset kustannukset:
  1. hallinnointikustannukset,
  2. hankkeen henkilöstökustannukset,
  3. matkakustannukset,
  4. toimitilojen vuokrat,
  5. välittömästi hankkeen toteuttamiseen liittyvät irtaimen omaisuuden hankintakulut,
  6. ulkopuolisista lähteistä hankitun tutkimuksen ja tietämyksen sekä konsultoinnin ja vastaavien asiantuntijapalvelujen kustannukset ja
  7. muut hankkeen toteuttamiseksi välttämättömät kustannukset.
- Valtionavustuksella voidaan rahoittaa kehittämistyötä tukevaa digitaalisten palvelujen käyttöönottoon liittyvää toiminnan muutosta ja osaamisen varmistamista. Palveluiden kehittämiseen liittyvien digitaalisten välineiden hankintoihin valtionavustusta ei voi käyttää.

Materiaali ja aikataulut

- Hakumateriaali löytyy soteuudistus.fi sivustolta.
  - Myös ruotsinkielinen materiaali on julkaistu.
- Hakua koskevat kysymykset ja vastaukset julkaistaan soteuudistus.fi sivustolla, [erillishaun UKK-sivulla](#).
- THL antaa tukea hankkeiden valmisteluun ja toimeenpanoon liittyvissä asioissa.
- Haku aika 8.10. – 4.11.2021 klo 16.15.
- Hakulomakkeeseen tulee liittää:
  - 2 kpl talousarviolomakkeita,
  - aiesitoumuslomake,
  - hankesuunnitelma, joka on enintään 20 sivua, pois lukien kansilehti ja sisällysluettelo.
- STM tekee valtionavustuspäätökset vuoden 2021 lopussa.

Psykososiaaliset menetelmät

Helena Vorma

Sote-uudistus

Psykososiaalisten menetelmien alueellinen yhteinen sovittaminen

Keskittämisasetus, 4 § - Alueellisen kokonaisuuden suunnittelu ja yhteinen sovittaminen

- ...on viiden yliopistollista sairaalaa ylläpitävän sairaanhoitopiirin huolehdittava seuraavista erikoissairaanhoidon tehtävistä, niiden suunnittelusta ja yhteisen sovittamisesta alueellisesti:
- Psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arviointi ja niiden osaamisen ylläpito
  - Tällä tarkoitetaan psykososiaalisia ja psykoterapeuttisia hoitomuotoja ja ehkäisevän työn menetelmiä. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri huolehtii alueellisesti, että perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon käytössä on vaikuttavaksi osoitettuja psykoterapeuttisia ja psykososiaalisia menetelmiä väestön tarpeen mukaisesti sekä niihin liittyvää koulutusta ja työnohjausta.
- Lasten, nuorten ja perheiden vaativimpien palveluiden osaamiskeskukset terveydenhuollon osalta
  - Nämä osaamiskeskukset sisältyvät hallituksen kärkihankkeessa Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) perustettaviin viiteen hallinnonrajat ylittävään osaamis- ja tukikeskukseen. Tällä asetuksella säädetään yliopistollisten sairaanhoitopiirien vastuulle näiden keskusten terveydenhuollon palveluiden osuus.

Hankkeen tarkoitus ja tavoitteet

- Tarkoituksena on vakiinnuttaa yhteistyöalueella koordinaatio näyttöön perustuvien menetelmien käyttöönotossa ja ylläpidossa.
- Tavoitteena:
  - Sosiaali- ja terveyskeskuksiin ja lasten ja nuorten perustason palveluihin saadaan käyttöön yhteistyörakenne, joka tukee mielenterveyden oireiden ja häiriöiden tunnistamista ja hoitoa sekä käyttöön otettujen menetelmien ylläpitämistä.
  - Yhteistyön puitteissa tavoitteena on saada käyttöön vaikuttavaksi todetut menetelmät yleisimpien lievien ja keskivaikeiden mielenterveys- ja päihdehäiriöiden varhaiseen hoitoon.

Yhteistyö hankkeissa

- Yhteistyöalue ja hyvinvointialueet sovittavat hankehakemuksensa yhteen
- Tarpeen huomioida:
  - Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa tehty kehittämistyö
  - OT- keskusten perustaminen viidelle yhteistyöalueelle
  - Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmaan sisältyvä päihdepalveluihin pääsyn parantaminen.
- Mielensterveysstrategian mukainen palvelujen saatavuuden parantaminen Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa on kuvattu tarkemmin julkaisussa [ohjelman hankeoppaassa](#).

Hakeminen

- Noin puolet kustannuksista on kohdistettava alaikäisten palvelujen kehittämiseen
- Aikuisille suunnattujen palvelujen kehittämisessä on otettava huomioon lapset
- Hankehakemus ja yhteistyöalueen hyvinvointialueiden Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman täydennyshaun hankehakemukset tulee sovittaa yhteen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi
  - Hakemukseen tarvitaan yhteistyöalueen kaikkien hyvinvointialueiden aiesitoumukset

Hakemukset (1/3)

- Hankesuunnitelmassa tulee eritellä:
  - kunkin alueen hankekokonaisuuksien kanssa suunniteltu tavoite menetelmien ottamisesta käyttöön perustasolla, ottaen huomioon alueen palvelujen lähtötilanne, käytettävissä oleva kouluttaja- ja henkilöstöresurssi ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa jo aloitettu kehittämistyö,
  - digitaaliset ratkaisut, jotka alueella on jo käytössä ja joita hankeaikana aiotaan ottaa käyttöön sekä perustelu näille,
  - menetelmien käyttöönoton suunnitelma ja niiden vakiinnuttamisen rakenne sekä menetelmien ylläpitäminen hankekauden jälkeen ja
  - menetelmien käytön sovittaminen alueelliseen perus- ja erityistason eri toimijoiden yhteistyöhön ja työnjakoon osana mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden hoito- ja palveluketjuja ja -kokonaisuuksia.

Hakemukset (2/3)

- Hankkeen tulee kattaa lastenpsykiatrian, nuorisopsykiatrian ja psykiatrian erikoisalajat.
- **Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden tutkimusohjelma**
  - Vuonna 2020 alkanut lasten ja nuorten interventioiden saatavuuden kehittäminen jatkuu:
    - Tärkeää huomioida lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman ja mielenterveysstrategian toimeenpanon toimenpiteiden yhteensovittaminen.
    - Menetelmien käyttöönotto ja levittäminen toteutuu vaiheittain. Yliopistosairaaloiden osaamiskeskusten toteuttama menetelmien koulutus ja käyttöönotto tapahtuu paikallisesti sovittavalla tavalla, ja siihen liittyy moniammatillisen yhteistyön koordinaatituki.
    - Menetelmäosaamista ylläpitävä yhteistyörakenne ja menetelmien alueellisen kattavuuden rakentuminen varmistetaan.
  - Aikuiset: psykososiaalisten hoitojen ottaminen käyttöön perusterveydenhuollossa ja sitä tukevan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyörakenteen luominen.
    - Lisäksi tarvitaan mallit mielenterveyshäiriöitä sairastavien fyysisen terveyden edistämiseksi ja somaattisen terveydenhuollon yhdenvertaiseksi toteutumiseksi.

Hakemukset (3/3)

- Yhteistyöaluetta koskevassa hankesuunnitelmassa on kuvattava kaikkia osapuolia koskeva hankesuunnitelman toimeenpano
  - Realistinen hankesuunnitelma ja aikataulu, vaiheittainen eteneminen

OT-keskukset

Anna Cantell-Forsbom, Susanna
Hoikkala, Ritva Halila, Marjo
Malja

Sote-uudistus

Tausta: OT-raportit

- Halila, Ritva & Kaukonen, Päivi & Malja, Marjo & Savola, Suvi toim. (2019) Lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskukset. LAPE-muutosohjelmassa tehdyn valmistelutyön loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:30. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161534/STM_Rap_2019_30_Lasten_nuorten_ja_perheiden_osaamis_ja_tukikeskukset.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Halila, Ritva & Hoikkala, Susanna & Malja, Marjo & Tapiola, Mia (2021) Lasten ja nuorten vaativimpien palveluiden osaamis- ja tukikeskuksia valmisteleavan työryhmän raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:18. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163222/STM_2021_18.pdf?sequence=4&isAllowed=y

OT-toiminnan tavoitteet

- Moniammatillinen ja myös monialainen asiantuntijaverkosto, jolla tuetaan perus- ja erityistason työtä
- Autetaan lapsia, nuoria ja perheitä, joilla **samanaikainen vaativien, monialaisten** palveluiden tarve, jotka eivät hyödy riittävästi nykyisestä siiloutuneesta ja eriytyneestä järjestelmästä, ja ajautuvat näin ollen raskaampien palveluiden piiriin.
- Pilotoinnilla on tarkoitus myös täsmentää ja jäsentää sitä, miten OT-keskukset sovitellaan tulevaan sote-palvelu-järjestelmään, hahmottaa tarvittavia voimavaroja ja rakentaa toimintaa tukevia malleja ja toimintaympäristöä.

Rahoituksen tavoitteet

- OT-keskusten perustaminen viidelle YT-alueelle
- Mallin luominen YT-sopimusten sisällöksi koskien OT-keskusta
- Osa-alueiden pilotointien loppuun saattaminen / pilotointi
- Kehittämistyössä huomioidaan alueelliset kehittämistarpeet, kootaan yhteen paikalliset verkostot sekä varmistetaan monialainen, integratiivinen alueellinen ja kansallinen yhteistyö.

OT-keskuksen rahoitushakemukseen tulee sisällyttää:

- Pilottialueiden osalta vuoden 2021 loppuun saakka toteutettavan pilotin tähänastiset tulokset
- Suunnitelma OT-keskusten perustamiseksi, niiden rakenne ja suunnitteluun tarvittavien voimavarojen tarve
- Alueiden OT-toimintaan liittyvät erityistarpeet
- Yhteistyö yllämainittujen ja mahdollisesti muiden tahojen kanssa alueilla
- Yhteistyö ja työnjako muiden yhteistyöalueiden kanssa

Huomioon otettava

- Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeissa tehtävä työ
- Muut valtionavustushankkeet koskien monialaista, integratiivista työtä (Lastensuojelun monialainen kehittäminen, Barnahus/LASTA, VIP-verkoston toiminta ja valtakunnallinen yhteistyö)
- Sähköinen alusta: OT-työryhmäraportissa kuvattu tavoitetila, tähdittävä valtakunnalliseen yhteiseen ratkaisuun

Lisätietoja erillishausta

- Hankevalmistelun aikaiset yhteydenotot THL:ssä:
  - psykososiaalisten menetelmien osalta Anu Vähäniemi
  - OT-keskusten osalta Hanne Kalmari
- Yhteydenotot STM:ssä:
  - valtionavustushaun osalta Kirsi Paasovaara
  - psykososiaalisten menetelmien osalta Helena Vormo
  - OT-keskusten osalta Ritva Halila